

اجرای صحیح قوانین در محاکم قضایی برعهده کدام نهاد است؟

طمئنا در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، «آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون» است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع «وظایف دیوان عالی کشور» را بررسی کنیم.

طمئنا در دنیای پرتلاطم امروزی، یکی از موضوعاتی که می تواند جوامع بشری را از اختلافات شخصی و جمعی در امان بدارد، «آشنایی با حقوق متقابل افراد با یکدیگر و قانون» است که مهمترین اثر این آشنایی و آگاهی را می توان در پیشگیری از وقوع بسیاری از مشکلات حقوقی دانست؛ بنابراین، امروز تلاش داریم تا موضوع «وظایف دیوان عالی کشور» را بررسی کنیم.

قوه قضائیه به عنوان یکی از ارکان جمهوری اسلامی ایران وظایف مهمی را در تحقق اهداف نظام و اجرای قوانین اساسی بر عهده دارد.

در دستگاه قضایی ساختاری پیش بینی شده است که عدالت به بهترین شکل ممکن برقرار و حق تظلم خواهی برای همه به شکل راحت در دسترس باشد.

در سلسله مراتب اجرای صحیح قوانین و عدل گستری نهادی به نام دیوان عالی کشور وجود دارد که در قانون اساسی به آن اشاره شده و جایگاه آن را بیان کرده است.

بر اساس ماده 161 قانون اساسی، دیوان عالی کشور این چنین تعریف شده است:

دیوان عالی کشور به منظور نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم و ایجاد وحدت رویه قضائی و انجام مسئولیتهایی که طبق قانون به آن محول میشود بر اساس ضوابطی که رئیس قوه قضائیه تعیین می کند تشکیل می گردد.

سازمان دیوان عالی کشور به چند بخش تقسیم می شود؟

این دیوان دارای دو بخش شعب و هیأت های عمومی می باشد.

الف) شعب دیوان عالی کشور: دیوان در حال حاضر ۴۰ شعبه دایر دارد و تعداد قضات هر یک از شعب دیوان دو نفر می باشد که یکی از آن ها رئیس و دیگری قاضی مستشار است.

هر دو عنصر شعبه باید به تشخیص ریاست قوه قضائیه مجتهد بوده و یا ۱۰ سال تمام در درس خارج شرکت نموده و یا دارای ۱۰ سال سابقه کار قضایی و یا وکالت بوده و کاملاً به قوانین مدون اسلامی آشنا باشند.

دیوان عالی کشور در تهران تشکیل می گردد مگر این که رئیس قوه قضائیه مصلحت بداند در شهرستان دیگری نیز تشکیل شود.

رئیس شعبه یک، رئیس دیوان عالی کشور نیز است. قسمت شعب در دیوان عالی کشور، معمول ترین وظیفه دیوان که رسیدگی به درخواست های فرجام واصله نسبت به آرای صادره از محاکم در امور حقوقی یا تجدیدنظر در امور کیفری است را به عهده دارد.

اگر رأیی که از دادگاه صادر شده در شعبه دیوان عالی کشور به خاطر فرجام خواهی نقض شده و رسیدگی به دادگاه هم ارجاع شود و این دادگاه نیز با ذکر استدلال طبق رأی اولیه اقدام به صدور رأی اصراری نماید و این رأی

اصراری مورد فرجام خواهی قرار گیرد و شعبه دیوان عالی کشور که به درخواست رسیدگی می‌زwnj& می‌نماید استدلال را نپذیرد.

پرونده در هیأت عمومی مطرح می‌zwnj& شود اگر استدلال دادگاه پذیرفته گردد، رأی تأیید می‌zwnj& شود.

شعب تشخیص: این شعب از ۵ نفر قضات دیوان عالی کشور به انتخاب رئیس قوه قضائیه تشکیل می‌zwnj& شود. شعب تشخیص مرجع رسیدگی به تجدید نظر خواهی از آرای قطعی می‌zwnj& باشد.

هیأت‌zwnj& های عمومی دیوان عالی کشور

هیأت عمومی وحدت رویه قضایی: با توجه به این که قضات در استنباط از قانون و اتخاذ نظر قضایی آزاد می‌zwnj& باشند، همواره امکان استنباط‌zwnj& های مختلف از نص واحد وجود دارد که پیامد آن، صدور آرای مختلف در موارد مشابه می‌zwnj& باشد.

لذا قانون‌zwnj& گذار این هیأت را پیش‌zwnj& بینی کرده تا چنان‌zwnj& چه در موارد مشابه اعم از حقوقی، کیفری و حسبی آرای مختلفی صادر گردید، موضوع در هیأت عمومی دیوان عالی کشور مطرح شود و نظر واحد اتخاذ و اعلام گردد.

آرای هیأت عمومی دیوان عالی کشور قابل تجدید نظر نبوده و فقط به موجب قانون بی‌zwnj& اثر می‌zwnj& شود.

هیأت عمومی شعب حقوقی یا شعب کیفری:

اگر رأیی که از دادگاه صادر شده در شعبه دیوان عالی کشور به خاطر فرجام خواهی نقض شده و رسیدگی به دادگاه هم‌zwnj& عرض ارجاع شود و این دادگاه نیز با ذکر استدلال طبق رأی اولیه اقدام به صدور رأی اصراری نماید و این رأی اصراری مورد فرجام خواهی قرار گیرد و شعبه دیوان عالی کشور که به درخواست رسیدگی می‌zwnj& نماید استدلال را نپذیرد.

پرونده در هیأت عمومی مطرح می‌zwnj& شود اگر استدلال دادگاه پذیرفته گردد، رأی تأیید می‌zwnj& شود و در غیر این صورت رأی نقض شده و پرونده به شعبه هم‌zwnj& عرض دیگری ارجاع خواهد شد.

وظایف اصلی دیوان عالی کشور چیست؟

۱. نظارت بر اجرای صحیح قوانین در محاکم

این وظیفه از طریق نقض و ابرام (تأیید) آرای صادره از محاکم انجام و اعمال می‌zwnj& گردد.

۲. ایجاد وحدت رویه قضایی

به منظور ایجاد وحدت رویه قضایی، هیأت عمومی دیوان عالی کشور با ترکیب کامل (حداقل سه چهارم رؤسا و مستشاران و اعضای معاونان تمامی شعب) به ریاست رئیس دیوان عالی یا معاون وی و با حضور دادستان کل کشور یا نماینده او تشکیل شده و اقدام به صدور رأی وحدت رویه می‌zwnj& نماید که این رأی برای همه شعب دیوان عالی کشور و دادگاه‌zwnj& ها لازم‌الاتباع است.

شعب دیوان عالی کشور

دیوان عالی کشور در تهران مستقر است، اما در صورتی‌zwnj& که رئیس قوه‌zwnj& ی قضاییه لازم بداند می‌zwnj& تواند در شهرستان نیز به تشکیل شعبی از دیوان مبادرت نماید. تعداد شعب دیوان به تعداد نیاز خواهد بود. در حال حاضر در کشور ۵۲ شعبه‌zwnj& ی دیوان وجود دارد که علاوه بر تهران، شعبی نیز در استان قم قرار دارد.

تهران به‌zwnj& عنوان مقر اصلی با ۴۵ شعبه، بیشترین تعداد شعب دیوان عالی کشور را داراست. هر شعبه‌zwnj& ی

دیوان دارای سه عضو است که یکی از آن‌ها رئیس شعبه و دو تن دیگر مستشاران شعبه هستند و به تعداد لازم عضو معاون دارد که می‌توانند وظایف مستشار یا رئیس را بر عهده بگیرند. حق انشای رأی با رئیس و مستشار است.

رئیس شعبه و اول، رئیس دیوان عالی کشور است که مطابق با اصل ۱۶۲ قانون اساسی ایران باید مجتهد، عادل و آگاه به امور قضایی باشد و رئیس قوه قضاییه او را برای مدت ۵ سال با مشورت قضات دیوان عالی کشور انتخاب می‌کند.

دادسرای دیوان عالی کشور

در معیت دیوان عالی کشور دادسرای کل کشور وجود دارد که ریاست آن بر عهده دادستان کل کشور است که بنا بر اصل ۱۶۲ قانون اساسی باید مجتهد، عادل و آگاه به امور قضایی باشد و رئیس قوه قضاییه او را برای مدت ۵ سال با مشورت قضات دیوان عالی کشور انتخاب می‌کند.

دادسرای کل، علاوه بر دادستان کل کشور از تعدادی معاون و دادیار تشکیل شده که تحت نظارت ایشان به انجام برخی وظایف مبادرت می‌نمایند. دادسرای کل، یک مدیر دفتر و تعدادی کارمند اداری دارد که انجام امور اداری را برعهده دارند.